

„Cena odwagi i sprzeciwu - historia rodziny Ulmów”

– scenariusz warsztatów

Ludobójstwo, które Niemcy dokonali – w większości na terenie okupowanej przez nich Polski – na trwałe wpłynęło na obraz świata w którym żyjemy. 90% polskich Żydów zginęło w czasie Holokaustu. Przeżyli nieliczni – niektórzy przetrwanie zawdzięczają **odwadze** i poświęceniu Polaków.

Przygotowane warsztaty to wykład wprowadzający uczniów do zagadnień związanych z Holokaustem i próbami jego przetrwania zobrazowany prezentacją multimedialną zawierającą m.in. archiwalia. Przekazana jest podstawowa wiedza dotycząca ludności II Rzeczypospolitej ze szczególnym uwzględnieniem społeczności żydowskiej. Przechodząc z szerokiej ogólnopolskiej perspektywy do opowieści o życiu w podkarpackiej wsi Markowa przedstawione zostają losy tamtejszych Żydów i ich chrześcijańskich sąsiadów. Opowieść koncentruje się na okresie drugiej wojny światowej i uwarunkowaniach niemieckiej okupacji, w tym na okupacyjnym prawodawstwie i konsekwencjach **sprzeciwu** wobec jego nieludzkich norm. W trakcie warsztatów ukazana zostaje historia rodziny Ulmów i ukrywanych przez nich Żydów z Markowej, historia która – mimo upływu lat – wciąż pozostaje żywa w pamięci społecznej.

Złożoność zagadnienia, zasięg, dramatyczny przebieg oraz społeczny wymiar, czynią z niniejszego tematu istotny element w dyskusji na temat przeszłości, teraźniejszości oraz przyszłości w skali naszych małych ojczyzn, ale i całych narodów. To z mrocznych czasów wojny płynie lekcja, która wyrażona została w preambule Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka: *brak poszanowania i pogarda dla praw człowieka doprowadziły do aktów barbarzyństwa, które wstrząsnęły sumieniem ludzkości.*

Warsztat ten, to nie tylko okazja do poznania naszej wspólnej historii, ale także do czerpania wzorców oraz kształtowania własnego światopoglądu na gruncie szacunku i solidarności.

ODBIORCY:

- klasy VI-VIII szkoły podstawowej
- klasy szkoły ponadpodstawowej

CEL GŁÓWNY:

- poznanie zagadnienia **sytuacji Żydów** na terenie okupowanej polski oraz **prób niesienia im pomocy** w oparciu o **historię rodziny Ulmów**

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- ✓ uczeń wie jak wyglądała charakterystyka narodowościowa i wyznaniowa państwa polskiego w okresie przed II wojną światową
- ✓ uczeń wie w jakiej sytuacji znalazła się ludność żydowska w czasie okupacji Niemieckiej
- ✓ uczeń rozumie konsekwencje prób pomocy Żydom w czasie wojny wynikające z obowiązującego wówczas prawa
- ✓ uczeń potrafi:
 - umiejscowić wydarzenia zaprezentowane na zajęciach na osi czasu
 - przedstawić losy ludności żydowskiej w czasie wojny z perspektywy wsi Markowa
 - przedstawić zagadnienia pomocy Żydom na terenie okupowanej polski w oparciu o historię rodziny Ulmów

METODA:

- wykład informacyjny, opowiadanie, opis

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- prezentacja – slajdy

CZAS TRWANIA:

- 45 min

PRZEBIEG:

- I. Część pierwsza:
 - A. Przedstawienie zarysu historii regionalnej:
 - a. wielopokoleniowe współistnienie chrześcijan i Żydów na terenie Polski, ze szczególnym uwzględnieniem życia na wsi [prezentacja czasopism: zarówno żydowskich jak i polskich, zdjęć – na bazie ekspozycji MPRŻ]
 - b. kształtowanie postaw i wartości we wsi Markowa okresu przedwojennego [Józef Ulma jako przedstawiciel ruchu ludowego; prezentacja zdjęć związanych z ruchem ludowym we wsi, fragmenty gazet dot. Markowej]
 - c. Markowa i świat rodziny Ulmów [prezentacja zdjęć wykonanych przez Józefa Ulmę oraz zdjęć z kolekcji rodzin żydowskich z Markowej]
- II. Część druga:
 - A. Historia II wojny światowej z perspektywy Podkarpacia:
 - a. niemiecka propaganda antysemicka i jej skutki [prezentacja plakatów i wycinków polskojęzycznych gazet, relacja A. Mandel]
 - b. niemieckie prawo okupacyjne i jego skutki [rozporządzenia H. Franka i jego skutki]
 - c. Zagłada – kontekst lokalny [skrótowy faktograficzny opis wydarzeń z perspektywy Markowej]
 - B. Pomoc Żydom:
 - a. doraźna, często wynikająca z solidarności sąsiedzkiej i empatii
 - b. długoterminowa
 - C. Historia rodzin Goldmanów i Ulmów
- III. Część trzecia:
 - A. Przetrwanie w Markowej [informacja o innych rodzinach które pomagały Żydom]
 - B. Powszechna deklaracja praw człowieka jako reakcja na zbrodnie II wojny światowej i jednocześnie dziedzictwo ludzi, którzy starali się ich bronić, nawet za cenę własnego życia

PODSTAWA PROGRAMOWA:

- ✓ Historia, XXX1
- ✓ Historia, XXXIII2
- ✓ Etyka, 1I4
- ✓ Wiedza o społeczeństwie IV1

MOŻLIWOŚĆ ROZBUDOWY ZAJĘĆ O:

- materiały pomocnicze:
 - ✓ filmy, np.:
 - „Świat Józefa” reż. Rafał Wieczyński
[<https://filmpolski.pl/fp/index.php?film=1234805>]
 - „Chleba naszego powszedniego” reż. Kornel Pieńko
[https://www.youtube.com/watch?v=Be_8kYr1c9U]
 - ✓ spektakl teatralny: „Sprawiedliwi. Historia rodziny Ulmów” reż. Beniamin Bukowski
[<https://teatr-rzeszow.pl/shows/77?m=42>]
 - ✓ biogramy i historie pomocy opublikowane na m.in.:
 - <https://muzeumulmow.pl/pl/historia/ratujacy/>
 - <https://sprawiedliwi.org.pl/pl>
 - <https://zyciezazycie.pl>
 - <https://www.yadvashem.org/yv/en/exhibitions/righteous/index.asp> (ENG)
- wspólną/grupową analizę materiałów
- dyskusję

OPRACOWANIE:

Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej

37-120 Markowa 1487

+48 17 224 10 15 | sekretariat@muzeumulmow.pl

www.muzeumulmow.pl

facebook.com/ulmamuseum | instagram.com/muzeummarkowa | twitter.com/MuzeumMarkowa

MUZEUM POLAKÓW
RATUJĄCYCH ŻYDÓW
POD CZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ
IM. RODZINY ULMÓW
W MARKOWEJ

Warsztaty „Cena odwagi i sprzeciwu - historia rodziny Ulmów” zostały wykorzystane w ramach:

Projekt Wojewody Podkarpackiego „Wolna Niepodległa” dofinansowano ze środków Programu
Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022, Priorytet 2, Schemat 2C.

WOJEWODA PODKARPACKI

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI